

Hiilenpolttojan viii.

Vohjois-Satakunnan (Kantaanpään) kan-
janopiston hyväksi Porissa jouluk. 5 pnä
1915 pidetyssä illamassa esitetty
kuvaelma.

Kirjoittanut Hj. Kortamo.

Henkilöt:

Syys-Matti.
Telkkälän Joopi.
Unetar.
Balon hengetär.
Uskonnon hengetär.
Historian hengetär.
Luonnontieteen hengetär.
Nunouden hengetär.
Pimeyden hengetär.
Epäilyksen hengetär.
Vihan hengetär.
Tyhymättömyyden hengetär.
Ujan harhatar.
Kansaa (lapsia ja aikuisia).
Kansanopistolaisia (poikia ja tyt-
töjä).

1 osa.

(Syysilta metsässä. Syys-
Matti istuu kannolla syys-
haudan ääressä. Hän on juuri
alkamassa illallista, lukee
itseksensä ruokarukouksen ja
rupee järjestämään illallis-
eväitä kontistaan. Silloin
jaapuu siihen Telkkälän Joo-
pi.)

Joopi: Hyvää iltaa!

Matti: Jumal' antakoon! — Mhö-
häänpäs sinäkin olet liikkeellä, Joopi.

Joopi: No, niin olen, niin olen.
Kkawaen asioilla liitun ja tiedäthän sen,
ettei niistä äkkipitää selvitä. Waikka
olihan se asia vähän niinkuin minun

omaanikin. Sen meidän tytön, Annikin, näet sen, kävin kuulutukselle laittamassa, se kun, Jumala nähdään, aikoo naimisiin mennä. Niin, niin, et enpäin ne nuoret ajattelevat, toisin me vanhat.

Matti: Niin on oikein. Meidän on aika katjella taaksepäin ja miettiä mitä olemme saaneet toimeen elämän polkua astellessa. — Vai jommoisilla asioilla sinä kuljet? Onpas sinulla sitten puuhaa ollut.

Joopi: Ettäs sanot! Ettäs sanot! Hommata siinä on saanut mallan näentähäseen. Harvoin sitä niinkuin tiedät meidän sydänmaalta kirkolla kuljetaan ja paljon sitä niin ollen kerthyn toimitusta sille, joka sinne asioille joutuu. Ei ollut ainostaan se kuulutus järjestettämänäni — ee-ei, kahvit piti ostaa, kahvit, sokerit, tupakat ja nuuskat, neulat ja naulat, suutaria piti käydä puhumassa meille pyhäin miesten päivätji ja — no sun paskana, nyt minä kuitenkin unhoitin sen kupparin tilata Kämärän muorille ensi lauantaiksi. Kyllä minä nyt aika pyhkeet Viisalta saan! Se kun on niin hywisjä wäleisjä sen muorin kansja.

Matti: Kylläpä joudattkin saada, kun niin kehuosti asiamiehen wirkaa olet hoitanut. Oletpa sinä Joopi sentään oikein aika hutillus.

Joopi: Kas niin, joko se nyt alkaa! Kuutas sentään! Kuinkas minä sen asian unhotintaan? Mutta se meidän rowasti siihen oikeastaan on shoppää. Se on niin hmwä juttelemaan, että sitä kuunnellesja ei tule enää muuta ajatelleksikaan kuin hänen sanottawiaan. — Juu, juu, perin on hmwänlaitainen se meidän rowasti, oikea kansan mies, eikä siltä jutut kesken loppu —. No, mutta wie sun — — johan olin unhottaa sentin, että rowasti antoi minulle kirjeen sinulle tuotawaksi.

Matti: Minulleko kirjeen! Lastet leikkiä.

Joopi: Enkä lastekaan (kopeloi tasujaan). Katsoppas, tuossa se on. Ja kaukaa se on tullut. Amerikasta asti, sanoi rowasti. Sen maan puumerkin sanoi tuon tuossa oleman.

Matti: Sanoiko todellakin sen. Ettäkö Amerikasta asti! — Tiedätkö, tämä kirje on warmaan tyttäreltäni. Siitä on jo kuudes muosi kulumassa, kun hänestä

tietoja sain. Olen luullut hänen kuul-
leeksi ja olen niin monta kynneltä häntä
ajatellesa ja häntä odottaessa muodat-
tanut. Kenties turhaan tai ehkäpä tä-
dellä ihyllä. — Niin, miten lienee, sitä
en tiedä, mutta tämä pieni paperimyytti
voisi antaa minulle vastauksen kysymyk-
seeni, jos waan osaisin sen salaisuudet
selwittää. — Mutta minä en osaa, en
osaa minä, että sinä.

Joopi: No, se on warmaa se, etten
minä osaa, että sinäkään. Ja jopa se nyt
jotain olisikin, kun me wanhat korpitar-
hut taitaisimme prääntiä ja kirjotusta
lufea. Oikein minua naurattaa kun sel-
laista mahdollisuutta ajattelenkin.

Matti: Mitä naurettavaa sinä on?
Ajattoles waan, kuinka tuo kirje nyt
täällä povesani polttaa sunnuntaihin
saakka, jolloin vasta pääsen luffarin
luokse sen kirjallijhestä selwää saamaan.
Ymmärräthän että nämä muutamit epä-
warmuuden päiwät tulewat tuntumaan
minusta pitemmiltä kuin ne wuodet, joi-
na turhaan olen tietoja tyttärestäni
odottanut. Ja ajatteleppäs, kuinka pal-
jon waloisampi, hupaisampi ja kewh-
empi elämämme olisi, jos lufea taitai-
simme.

Joopi: Ei, mutta johan sinä puhut
melkein samoin sanoin kuin se meidän
rowasti. — Näes, kun minä sen kuul-
tuskutun olin selwille saanut, niin rowas-
ti käski minun istua ja pistää tupakkaa
piippuun — oikein puhdasta Rettingin
kajakkaa sillä oli kokonainen karttuusi
sinä pöydällä. — No, mitäs muuta, mi-
nä tein työtä käskettyä ja sitä tehdesäni
ajattelin itseseni, että kun sen tupakan
nyt saisi oikein piukkaan jullotuksi, mutta
siinäpä pettiin ahneus wiisauden.

Matti: (nauraytaen). Urwaahan
sen. Sait sen niin piukkaan, ettei henki
tulkenut.

Joopi: Paljon pahemmin käwi. Pi-
pun koppa halkesi, pahuus. Rahtia re-
pesti ruoja ja minua harmitti niin tur-
kajesti.

Matti: Ymmärtää sen, kun sait
jääda wetelemättä niitä suloisia haifu-
ja.

Joopi: Sitäpä jo sinä pelkäsinikin.
Mutta se meidän rowasti — se on sen-
tään hyvä mies — sanoi: „Telkkälälle
taisi tulla pieni wahinko“, ja tuli sen tu-
pakkapöydän luo, käänteli sitä ympäri

— se oli näes sellainen kummallinen vehe, että sitä voi pyörittää ympäri, ja sen päällä oli jonkinlainen teline ja siinä piippua jos jonkinfokoista ja näköistä.

Matti: Kylläpä olisin koto laitos.

Joopi: Oli, oli ja sitä se rovästi siinä sitte pyöritteli, wälkoi ja wälkoi ja pistää viimein käteeni niiden piippujen paljoudesta yhden noin pitkän, jossa oli wistä tehty koppa, ja pesä siinä niin awara, että se walehtelematta weti aimo fourallijien tupakkaa. „Koejetaanpas tuota“ janoi rovästi. — „Ei, mutta nyt se rovästi wallan pilsojaan puhuu“, janoon minä. „Ei jowi minunkaltaisen miehen tuommoisella kalulla tupakoida“ Siinä kun oli näettös noin pitkä warri, (näyttää käsin sen pituutta ja tekee sen ästeistä pitemmäksi) helmillä koristettu ja hopeaheloilla warustettu, ja pesä niin juuri, että se weti wähintäin kaksi fourallista tupakkaa.

Matti: Ohoh, olipas siinä kotoa ja komeutta.

Joopi: Sanos muuta, oikein filmiä häikäsi kun sitä katseli. Niin että wästustelin minä, kun se rovästi minulle selasta tyrkytteli. Mutta kun huomasin, että hän täyttä totta tarkotti, niin otin kun otinkin piipun ja koetin olisko siinä hywä henki. No, oli siinä ja tietäähän sen, että se meidän rovästi, joka niin wälwa tupakkamies on, pitää sellaiset kotoet kunnossa.

Matti: Ymmärtää sen ja hywässä kunnossa se kuuluu kaiten muunkin omajautensa pitävän. Oikea järjestyksen mies kuuluu olewan.

Joopi: Jämmti mies se on kaitin puolin. Mutta missäs minä nyt olinkaan. — Tuota noin — — niin, hywä hywä siinä oli henki ja pian sai sen siihen kuntoon, ettei muuta kuin ala wetaämään haikuja. Ja kylläpä niitä siinä wädettiinkin. Sawuja wädeltiin ja paksitiin ja pantiin tämän maailman pitimet kaitin puolin hywään kuntoon — se kun on niin puhellias, hywänluontoinen mies, se meidän rovästi. Ja kun siinä sitten istutaan ja puhutaan ystä ja toista, niin rupee se rovästi puhumaan kansan lutaidostakin ja sanoo melkein juuri kuin sinäkin, että „ajatellaapas Teltkälä — janoo — kuinka paljon huokeamaksi kansamme elämä käwisi, kuinka paljon waloisammaksi ja tähdellisemmäksi

si, jos se olisi lufutaitoinen ja voisi hankkia itselleen tietoa". Ja sitten kertoi ro-
wasti amirreista lufeneensa, että pian
ruvetaan oikein korkean kruunun toi-
mesta hankkimaan kouluja joka pitääjän
ja että muuan nuori pappismies, joka
kuuluu matkustaneen Pietarit ja Ame-
rikat, on fratu sen homman etunenään
ja että kyllä siitä tosi tulee. „Minä tun-
nen sen miehen," sanoi rowasti „ja tie-
dän, ettei se toimi kesken jää, kun hän
terran siihen käy". — Kyllä ro-
wasti sen nuoren pappismiehen nimen-
kin mainitsi moneen kertaan, mutta pois
mielestäni se on mennyt.

Matti: Sepä oli paha. Mikset sitä
paremmin mieleesi painanut!

Joopi: Eihän sitä siinä ohtinut
semmoisia muistiinsa painamaan, kun se
tupakka lemuji niin suloihelta ja se piip-
pu oli niin komea, että wallan tuli aja-
telleski, että miksei se Liisakaan nyt sa-
tu olemaan muasja näkemässä, kuinka
minä istun rowastin kanssa patinoi-
massa sellainen piippu suussa, ettei ko-
meampaa ole nähty. Siinä kun oli tie-
dätkös näin pitkä warssi, hopealla ja kul-
lalla ja helmillä silattu ja lisäksi tupjut
ja wipjut siinä ja kaitenkaltaiset hetaleet,
ja pejään mahtui pian kolme kourallista
tupakkaa.

Matti: Kylläpä oli ihmeellinen piip-
pu.

Joopi: No, oli se, oli.

Matti: Se kun myötänsä kasvaa
ja komeistuu.

Joopi: Mitä tarkoitat? Sinä et us-
ko että minä jellaista piippua poltin. Eh-
kei se Liisakaan usko.

Matti: Uskoo se ja uskon minäkin.
— Mutta kuuleppas — oikeinko totta se
rowasti sanoi, että ruvetaan kouluja pe-
rustamaan joka pitääjän?

Joopi: Niin se sanoi.

Matti: Oi, jos minä jentkin ajan
wielä jaisiin nähdä.

Joopi: No, mutta sinäpä wasta olet
kummallinen. Mitä tekevät meidänlai-
set kaimmoisilla tiedoilla, Ei fai meistä
iokajnoasta pidä tulla herraswäkeä. Eipö
wainen. Ja kun terran niin on, niin ei
meidän tarvitse tietää sen enempiä kuin
tiedämme: että yffi on Jumala, joka
gallitsee ja ohjaa maailman menoa ja
että meille tulewassa elämässä mitataan
sen mufaan kuin ajallisen olemisen ai-

tana olemme leiviskämme hoitaneet. Sen kun tiedämme yli sen mitä jospäiväisen elämämme toiminnassa on wäittämätöntä tuntea, niin se jo riittääkin meitääläijelle. Se on minun ajatukseni. Sen olisin tahtonut janoa rowäshillekin, kun hän siinä tietojen tärkeydestä pakisi, mutta en tohtinut.

Matti: Olisit sanonut waan, niin olisi hän osottanut sinulle, kuinka paljon paremmin woisimme leiviskäämme hoitaa, jos meillä olisi tietoja.

Joopi: Ei, mutta jänäpäs olet lystikas. Mikä sinun äijärähjän päähän tuommoiset ajatukset on pannut? Korwessa olet koko ikäsi elänyt ja suurimman osan siitä yksinäisyydessä istua köföttänyt täällä hiilihaudan ääressä — ja taipaat tietoja.

Matti: Niin, onhan se kummallista. Mutta ehtipä alinomainen yksinäisyys onkin juuri minusta sen taipuun syynytänhi.

Joopi: Oli miten oli, muita jätä sinä tuollaiset mielijohteet. Usko pois, ei meistä lutumiehistä ole. Ja ties häntä, mitä alkuperää tuommoinen kummallinen taito lieneekään. Taitaa olla paholaisen keksimä koko konsti. Sillä mitäpäämuuta kuin taikaa ja noidan peliä sellainen on, kun saadaan paha paperinpala ikäänkuin puhumaan ja ilmaisemaan milloin omat, milloin muiden ajatukset. Ei ole laita räbintä se semmoinen. Eipä mainen. — Rah, mutta kähän minä nyt jän suustani kiinni, waikka on vielä piikää taimal edessäni. On warmaan puoliyö, ennentun kotiin ehdiin.

Matti: Onpa niinkin. Pimeässä jaat haparoida, jos nyt matkaasi lähdet jatkamaan. Mukawampaa sinun on yöpää täällä. Rehmeän jaat sammalwuoteen juloisessa lämpimässä hiilihaudan ääressä.

Joopi: Ettäkö minä jöisin tänne nyt. Se-en, en waikka mitä maksajit. Tietäähän jofainen näiden seutuujen afutas, että täällä Sallitja-wuoren juurella kummittelee. Rämärän muori sanoo tötönä ollessaan nähneensä mehjän sinipilojen täällä hurjassa tanssissa phöröwän ja Marjamäen kusta kertoo, että kun hän kerran mehjon soitimella ollessaan wietti hänsä täällä, niin oli kääpiökänja tuolla wuoren sijustassa taikoa falskutellut, ettei hän ruwennut unta

silmiinsä saamaan. Niin, ja aamulla heräsi hän siihen, että pieni tuuheapartainen kääpiö siiveli hänen kasvojaan koirunvaghulla. Waitka siinä tekikin hymän työn Kustaalle, sillä nuotiosta oli kipinä lentänyt hänen vaatteisiinsa ja pöhoin hänen olisi voinut käydä, ellei häntä olisi herätetty. — — Se-en, tänne en minä jäisi yöksi, en waitka — — (metjässä kuuluu rajahdus) Huh, mikä ääni se oli?

Matti: Taisi siellä pöy yökselle pyrähtiä.

Joopi: Pöy, sanat. Kauniita pyitä. Jaa-a. Me olemme, minä ja Tiisa, monta kertaa ihmetelleet, että siinä usfallat täällä Haltijavuoren juurella pimeinä ihpsöinäkin oleksia, waitka täällä niin kauheasti kummittelee.

Matti: Ooh, joutavia jaarituffia.

Joopi: Joutavia jaarituffia! Wai niin. Entäs se Keijolan waarin juttu sitte; jonnin joutawato sekin on. Hänethän haltija wei tuonne nuoren sijustaan ja mielipuolena mies sieltä palasi. — Syi! Taas siellä metjässä rajahdi. Si, nyt minä lähden. Syvästi Matti, hymästi. — Kyllä minä aika pyhkeet Lii-salta saan, kun minä sen kupparin unhotin tilata (menee ja laulaa wirrennuotia mennessään).

Matti: Niin, taitaapa sinulla nyt olla suo edessä, wetelä tafana. — Jumalan haltuun Joopi! (Lasketuu nuoteelleen).

2 osa.

Näyttämö on wähitellen täynyt pimeäksi. Hetken perästä rupee kuu noufemaan wallaisten hiilihaudan ympäristöä. Kääpiöt tulewat nuoren tafaa ja tanssimat kuutamossa. Wihdoin saapuu Unetar esille nuoren sijasta ja herättää Syji-Matin).

Matti: Ken olet?

Unetar: Olen Unetar, seuraa minua. (Syji-Matti nousee, Unetar wie hänet nuoren luokse. Wuori aukeaa ja sen pimeään sijustaan astuwat Unetar ja Syji-Matti).

Matti: Minne johdat minut?

Unetar: Balon, valistuksen valtakunnan kunnuksille. Mutta muista, ettet janaakaan virka, sillä silloin häipyy esille loihdimani nähty silmieksi edestä. Unetar ja Matti pyhäytyvät enemmän etualaan, werho metähty ihjään ja firkoassa valaistusta taustassa nähdaän hlinnä Balon hengetär ja alempana hänen ympärilleen ryhmitettyinä Usfonnon, Historian, Luonnontieteen ja Runouden hengetäret).

Balon hengetär:

Kaukaijessa Pohjolasja tuolla
Maa on kaunis, Suomi nimeltänsä.
Tuhatlufuijina järmet siellä
Läikkyy kesäpäivän hohtehesja,
Wälkkyy wirrat wuolaat, kostet paruhaa,
Kihongat huojuu rantamilla.
Vuoret jylhät nostaa lakeansa
Kohi taiwasta, waan laakholoissa
Tuloksena kovan työn ja waiwan
Wersoo wilja. — Soiden mättähillä
Kullankeltaisina hillat hohtaa. —
Maa on kaunis kesäöinä, milloin
Bimehden warjot sieltä karlottuupi;
Kaunis talwisin, kun lumen waippa
Behmeä sen peittää, koristeena
Kiteet kimmeltävät kairkkailla,
Kun sen taiwahalla jäihkky miekka
Kalewan ja remontulet roihuu.
Maasta tuosta, jonka kauneutta
Monta kertaa sain ma ihaella,
Saapui ästen tänne nuorukainen
Lämminsyhdäminen, oiva pyhtäin
Etä sorjan Suomen köyhän kansan
Laskiisin ma waltikiani alle,
Piittäisin sen walon waltakuntaan,
Johtaisin sen tiedon lähtehille.

— — — — —
Suotuisan ma annoin wastaustsen.
Siksi teidät auttajani armaat
Kutjuin tänne saadakseni tietää,
Mitä aikeistani aattelette.

Usfonnon hengetär:

Päätöksesi, ruhtinatar kallis,
Oiva on. Tuo kovan onnen kansa
Sen on arwoinen, ma tiedän. Nimmoin
Omaksui se opin Wapahhtajan,
Juurrutti sen syhdämeen ja luotti
Johtoon kairkkaivaltiaan, kun päivä
Dnnen paistoi kirkkahana tai mitta

Kärsimysten täytti kuffuwoilleen.
 Nyt kun annat sille tiedon alkeet,
 Steenpäin sen johdat harjanteille
 Balon, walistuffien, saattaa sekin
 Tähdellisemmin kuin ennen koskaan
 Syventhä totuuffihin janan,
 Jotka wankat perustukset seisoo
 Horjumatta, kaikki muu kun sortuu.

Historian hengetär:

Siskooni ma yhdyh. Tunnen kansan.
 Kaukaisen aikahan se lähti
 Ullain rinbehiltä länttä kohti.
 Mahtawa ja suuri oli heimo silloin,
 Woimakkana wöörinä se kulti,
 Kaasi esteet tieltään. Kalpeniwat
 Hallitsijat, wallat wawahelli,
 Kun sen peitti wälkky, jäila jäihtyi.
 Mutta waihteleeppi jodan onni.
 Suku suuri järkhi sirpaleiksi.
 Osa pieni siirchi niemimaalle,
 Joka Suomen nimeä nyt kantaa,
 Osa pieni heimon Wäinämöisen
 Rohvan onnen kantajaksi luotu.
 Sadat ferrat punaisena hanki
 Sydänverestä sen hohti, kensa
 Wainolainen ryöstämähän saapui.
 Sadat ferrat wilu wiljan poltti
 Juuri kun se kaswoi kauniimmillaan
 Sortunut ei sentään Suomen miesi,
 Luotti Luojaan, luokkaansa ja miekkaan,
 Torjui wainolaiset; wiljamaitfi
 Raatoi korwet, hnti, kylwi, kiitti
 Herraa tyhywäisnä kohtaloonja.
 Gestä kansan tuon ma sua kiitän,
 Että maille tiedon, walistuffien
 Johdattaa sen tahdot, niinpä saa sen
 Sufupolwet uudet nähda, kuin sen
 Osi-ijät kärsimysten taatan
 Sortumatta kantoiwat; ma näyttää
 Heille haan, ett' mahtajien maan ja
 Sortajien waltaa korkeampi
 Tahto onpi ohjaamassa kansain
 Setä yhsilöiden onnen juoksun.

Luonnontieteen hengetär:

Kaunis päätöfjesi tähtäntöhön
 Saattaos ja joutuisasti, jotta
 Rowaa kokenut tuo karia jaisi
 Tiedon heelmät hywäksensä käyttää.
 Suo mun huojentaa sen töiden taakkaa
 Selwittäen, miten Luonnon woimat
 Rytettä se woi ja tehdä alttihi
 Pakmelemaan sitä. Opetan sen

Kuinka voima, jonka aurinkoinen
 Armas kätkenyt on hongan runtoon,
 Wahtumahan saadaan hohryn tarmoon,
 Joka jättiläisen voimin tiertää
 Pyörät koneistojen, neron luomain.
 Luonnon salaijuudet sille ilmi
 Saatan. Ojottaa ma sille tahdon,
 Kuinka luonnon valtakuntaa lafi
 Hallitsepi, lafi järkkymätön,
 Määräntietoinen ja oiva, kuinka
 Seikko ihmisjärki rinnalla on
 Wiisauden sen, mi maailmat johtaa.

Runouden hengetär:

Riitos päätöhesi, ruhtinatar,
 Uusi aika Suomelle nyt koittaa.
 Siispä minäkin saan antimeni
 Väinön kansan ihaella antaa.
 Awata ma tahdon sille jälleen
 Runouden jätelöwän maailman,
 Missä muinoin riemuiten se liikkui,
 Lauloi ilmi ilonja ja huolet,
 Urhojensa urotyöt ja wahwat
 Laati loitsut, ihmyt ihwät kessi,
 Mutta surut suuret, kärsimykset
 Känen siltä jortti, taukos laulu,
 Kannel wireheseen joutumatta
 Näi ja runon kirjās lähde ehtyi.
 Näin on ruudet wierinehet, tunnes —
 Riitos päätöhesi — uusi aika,
 Walon waltteuden päivä koittaa
 Jälleen Suomelle ja runoilijat
 Uudet nousee kansan keskuudesta
 Tuntehet sen tulkiten. Oi taasen
 Kohti sinitawahia kohoo
 Korkealle sorja Suomen laulu,
 Heläjäwi kieli kanteloisen.

Matti: Niin, niin! (Näky katoa).
 Mutta minä en näe heitä, en kuule heitä
 enään. Täällä wallitse taasen pimeys ja
 syfshinen tuuli wimuu kallion onfaloi-
 ja. — Oi, Unetar, missi katosi tuo ihano
 näky filmistäni?

Unetar: Siffi että unhotit waroi-
 tuffeni.

Matti: Waroituffesi?

Unetar: Sanoimhan sinulle: jos sa-
 nanfin wirtat, niin häipyy esille lohti-
 mani näky filmistäsi.

Matti: Niin, nyt muistan, mutta äs-
 ten sen unhotin ihastuffisiani. Kuulitko,
 että Suomitin tulee osalliseffi walistuf-
 sen siunauffista, että tämä meidän kan-
 samme lukutaitoisenä saa sywenthä us-

konnon totuuffiin, saa oppia tuntemaan menneisyytensä ja esi-istensä esimerkkiä noudattaen rakentaa tulevaisuutensa, et-
tä sille annetaan taito taimuttaa luon-
nonvoimat nöhräkki orjiiheen ja että
täällä taasen runoilijat laulunsa virittä-
vät ja kannel helikhen soi. Senhän ma-
lonhengettäret lupasivat.

U n e t a r: Niin lupasivat.

M a t t i: Ja sinä luulet, että kaikki tuo
toteutuu?

U n e t a r: Toteutuu varmasti.

M a t t i: Uusi valloissa ja onnellinen
aika koittaa nyt siis Suomelleni!

U n e t a r: Onnellinen, janot. — —
Ehkä, ehkei. Sillä tiedä että hyveen ja
valkeuden henkien pyrkimystä vastaan
taistelevat pimeyden ja pahen. Katso
tuonne! Näyttämön taustassa nähty
tähdessä valaistuksessa ryhmä, johon
kuuluvat: pimeyden hengetär,
epäilykfen, vihan ja ihyhty-
mättömyyden hengettäret ja
ka ajan harhatar.

P imeyden hengetär:

Näskyksieni te oivat kuulkaa
Suuret uutiset, kun terron teille.
Valon hengetär, tuo houkka, nähtääs
Tahtoo köyhän Suomen kansan johtaa
Tiedon lähtehille. Suurenmoista,
Etkö totta? Mutta näyttääkäämme,
Ettei onni seuraa tuhmaa aiettansa,
Että tiedon säfendövä miekka
Rakfiteräinen on ase, altis
Pahen niinkuin hyveen palvelukse.

E päilykfen hengetär:

Toden lausuit, kaunis haltijatar,
Sana painettu ja kirjoitettu
Voimakas on ase käsissämme.
Lututaitojen ma Suomen kansan
Sydämehen kylvän epäilykfen
Siemenen ja horjumahan saatan
Kaiten sen, mi sille näihin asti
Mewältä näytti. Tehdä tahdon
Kaiten pyhän wnan esineeksi:
Heimohengen, Lemmen hymnyntaanntii,
Opin köyhän Natsareenilainen,
Luottamuksen waltaan kaiten luojan.

W i h a n hengetär:

Näsi tässä kanssasi ma kuljen. —
Kun sa hallan lailla hengen mailla

Walon laillon kiihtumahan saatat,
 Uuden kylwön teen mä — wihan kylwön.
 Tuhatpäisnä kynnä saa se orahille
 Sewittäen myrkkhänjää kansaan.
 Boistuu jopu, fatteroiduin mielin
 Parjauksen sanat huulillansa
 Nousee weli weljeänjää vastaan;
 Rodin rauha kauas kaittoaapi,
 Birstoutuneena seisoo kansa
 Walmihina wainolaisen kaataa.

Tyhymättömhyden henge-
 tär:

Liithy teihin. Puhein kirjotuksin
 Lietson tyhymättömhyttä mieliin.
 Tyhymättömhyttä kalwawata,
 Kateellista, jota karjain silmin
 Natsoo kaitteen, walmis jhyttämähän
 Luojaa, yhteiskuntaa, lähimmäistä,
 Waan ei koskaan itseänjää, kun se
 Wian kessii. — Tyhymättömhyttä,
 Joka parannusten toimet hylkää
 Epäillen ja hallweksuen, jonka
 Puhkimysten määrän pää on furjuus,
 Waino, kufistunut yhteiskunta,
 Suihuawat rauniot ja huumewirrat,
 Luullen että uuden maailman luo se.
 Tälle häwityksen perustalle.

Ajan harhatar:

Keweäkki teen mä kansan mielen
 Nottei omantunnon soimaukset
 Eikä tynni arwoistelu liioin
 Pysähtäisi sitä miettimähän,
 Mitä tietä kulkemaan sen saimme.
 Ettei rikos tunnu rikokselta,
 Eikä huolestuta sitä synti.
 Ei, waan nauruun ja karkeloiden
 Waeltaa se turmiota kohti.

Matti: Pois, pois täältä, minä tah-
 don. (Näky katoaa). Jumalalle kiitos, se
 häwisi tuo kaulhea näky! Kuule, unen
 impi, wie minut sen nuoren miehen luo,
 joka aikoo ruweta tietoja sewittämään
 Suomen kansan keskuuteen, wie minut
 hänen luoksensa, että saan häntä warot-
 taa ja kehottaa häntä jättämään aikensa
 sikseen.

Unetar: Sinä houkka! Tiedätkö mi-
 tä hän sinulle wastaisi waroitukseksi.
 Näin hän jawoisi: kaitteea tuota olen a-
 jatellut, kaiten tuon aawistanut, mutta
 yhtä wähän kuin yhsilö woi saawuttaa
 walistuksen kallimman hedelmän, to-

tuuden, ilman sijällistä taistelua ja ristiriitaa, yhtä vähän voivat kansat sen tehdä. Olkoonkin siis niin, että ohdakkeet monta kertaa uhkaavat tukahuttaa sen kylvön, johon minä ryhdyn, niin luotan kuitenkin siihen, että se kerran on varttavana laihona kohoava hli estävien nostujien kohti kotiansa, tainvasta.

Matti: Niinkö vastaisi, luulet. Silsä miehellä on luja usko ja luottamus thönjää omistumiseen.

Unetar: Niin, luja usko ja luottamus valon voittoon Raikkivaltiaan avulla.

Matti: Niin, niin. Mutta, kuule, sano minulle, ken on hän? Minä tahdon julkea hänet rufoutsiini ja anoa ylhäältä apua hänen thölleen. Ken on hän? Mistä tullut? Mikä on hänen nimensä?

Unetar: Oman kansasi poika, Suomen sydämessä sijaitsevasta kodista lähtenyt, Uno Chgnaeus.

Matti: Uno Chgnaeus, Uno Chgnaeus, sitä nimeä en unhot.

Unetar: Et sinä, eikä kansasi. — Ja nyt wien sinut lewolle. (Taluttaa Syji-Matin lewolle. Syji-Matti lasteuuu lewolle. Unetar aikoo poistua. Yhtäkkiä nousee Syji-Matti poluilleen wuoteeltaan).

Matti: Odota. Vielä yksi kysymys. Tahtoisin tietää, mimmioisilla tunteilla on Suomen kansa hänen thötänsä ajattelewa silloin, kun taistelun ja ristiriitojen kuohut korkeimmilleen kohoavat? Onto se sillointin siunaawa hänen mui-toansa?

Unetar: Joko sinusta hurstkaasta wanhuksastakin tuli epäilijä? Musta tähtän toimeesi. Saat nähdä pienen osan Chgnaeufsen muistoa wiettäwää Suomen kansaa kokoontuneena hänen kuwan ja ympärille silloin kun sinä ja hän jo aikoja sitten olette tomuksi muuttuneet. Saat nähdä, miten häntä silloin muistellaan. Katso! (Kuvaelma: Chgnaeufsen rintakuwan ympärille kokoontuneet lapset ja aikuiset seppelöiwät ja foristawät sitä kufilla laulaen):

(Säwelläntäht P. J. Hannikainen).

Valon siemenen kylwäjä kaunoinen,
Ladun hiihtäjä tarmokas, oiva,
Sulle keskellä jyhkijisen hnykkyhden
Kewät-tunnelmin laulu on joiwa.

Kas, ne nousivat kylwöji tähtäpäät
 Heilimöiwinä nietosten alta.
 Niit' ei kiihduta helle, ei jurmaa jäät,
 Niit' ei maahan h yö jortajan malta.

Ei, se jällöwi tuffiwa wilja tuo,
 Sit' ei wie meiltä mahti, ei aika,
 Ja sen kaswu se lohtua mieliin luo,
 Se on wainoa wastahan taika.

Siis, kun kanjaji polwesta polwehen
 Kallon toimintaj' heelmiä niittää,
 Nimes' lausuu se hittäen, siunaten
 Ja sen muistonja aarteisiin liittää.

(Kuwaelma himmenee ja katoaa. Näyt-
 tämä jää jälleen melkein pimeäksi. Mat-
 ti on laulun aikana noussut wuoteeltaan
 j.: katselee nyt edelleen fiinteästi pit-
 taan, mistä laulu on kuulunut. Wähitel-
 len hän kääntyy yleisöön päin kuin it-
 setseen lausuen:)

Matti: Niin; julle keskellä sytyshisen
 sytköyden kewättunnelmin laulu on soi-
 wa. (Innostuen). Se on tulevaisuuden
 uottawaa ustoa. Mhan tässä vielä wan-
 hain innostuu. Uuri katoaa ja jantereis-
 jään tuntee vielä sytäht. lewän miehui-
 den woimaa. (Jälleen wakatammin).
 Niin, niin, me wanhat katoamme ja uu-
 si polwi tulee meidän jälkeemme. Sille
 me tahtoissimme niin mielellämme pe-
 rinnöffi jättää parasta, mitä olemme
 kenneet aikansaamaan, ja uuden pol-
 men me edelleen toivoissimme tätä perin-
 töä huolella hoitawan ja edelleen jatka-
 man siitä, mihin me olemme lopettaneet,
 saawan aikaan enemmän kuin me.

Unetar (lähestyy Mattia warjosta,
 asettuu hänen rinnalleen ja wittaten
 sinnepäin, mihin kuwaelma oli häipynyt,
 lausuu): Niin, se oli rippaan nuoruu-
 den wapaa ja tenhoisa laulu, se on uu-
 den Suomen heläjäwää huomenlaulua.

Matti: Se oli laulua, jota kuunnel-
 lesa wanhus niin turvallisesti tuntee
 itse woimansa siirrä pois täältä ituisille
 rauhan maille, sillä hän hengen silmillä
 näkee tulewaisuuden nuorisosta kaswa-
 wan jälkeensä kansan, jossa Herran pel-
 to ja wiisaus wallitsee ja joka toimella
 ja tarmolla tämän maan parhaiten ku-
 luisukseensa kehittää ja wie sen kansan
 onneen ja menestykseen.

Unetar: Oikein, Matti, haasteltu.
 Mutta — kuulehan edelleen: Jos emme

eta huomioon niitä haavoja onnellisilla, joille huumartamainen koti suo hentisesti rikkaan nuoruuselämän, niin on lapsuusiän koulukauden ja mieluudenian välinen aika kansan suurelle enemmistölle onnettomin ikäkaus elämässä. Lapsuusvuosien loputtua alkaa suurelle enemmistölle heti hönkeko, taistelu toimeentulon puolesta. Tässä taistelussa tuhannet joutuvat huoliin ja hätään, jotka siinä iässä ovat sitä vaarallisempia seuralaisia, kun nuori ihminen ei osaa arvioida niitä tyhneesti harvittomalle järjellä, vaan puolittein lapsellisesti pitää vastustajia kauhistuttavina ja pettymyksen johdosta käy toimottomaksi. Monelle nuoruus on sijällystöntä aikaa, ajelehtimistä arvoilla ulapoilla, joilta mihin pääseminen on kokonaan sattuman varassa. Mutta toiselta puolen — (Samassa nuori jälleen aukeaa. Taustalla näkyy opistotalon julkisivu. Seinän yläosassa tai katolla näkyy sanat **Kansanopisto** suurin kirjaimin. Alkunoista loistaa tuli. Etualalla on opiston edessä kansanopistonuorisoa, poikia ja tyttöjä). Niin, aion jatkaa sinulle toiselta puolesta. Mutta tuolla näentkin jo nuorisoa, joka itse antaa sinulle siihen parhaan selvityksen.

(Kuvaelman nuorisojoukosta erottautuu yksi muusta joukosta vähän sivulle, kääntyy muuhun nuorisojoukkoon päin ja muut vähän hänen päin; alkaa puhua toisille. Puhuen aikana Unetar sopimalla kettellä katoo ja Matti jää myös warjeon etualalla, siirtinen syrjemmälle).

Kansanopistolainen: Toverit, nuoruus on se aika, jonka testäessä on lasfettava perustus elämän rakennukselle. Useista suurista naisista ja miehistä tiedämme, että he jo warhaisissa nuoruudessaan tahtoivat sitä, mitä heistä sitten aikuisina tuli. Ja he tulivat siksi, koska he niin tahtoivat ja he olivat alituisesti ajatelleet sitä. Jostus seattaa olla hyvä ja hyödyksi asettaa itselleen vaatimaton ja rajoitettu päämäärä; se tarjoo rauhalliset ja säännölliset elämänolot. Mutta ainoastaan se nuoriso, joka taivas ja korkealle tavoitelee, voi kehottaa itseänsä, kansaansa ja ihmiskuntaa. Nuoruudenian on lasfettava perustus rikkaalle elämänsijällykselle, sen on itsestänsä luotava puhkampi ja korkeampi ihmisyyks. Siksi

nuoruuden tulee olla usfolinen itselleen, sen on koottava elämäniloa ja tyhni.ola, sen on kerättävä tietoa, opittava nauttimaan taiteesta ja kauneudesta, sen on rakennettava itselleen portait., joita ryhötien nuori nainen ja nuori mies kerran voi astua elämään ja sen työhön, niinkuin hän kävi juureen juhlaan. Ja nähti wirttuneemman nuoruuden turvallisiksi portaiti Suomen nuorisolle ovat muodostuneet kansanopistot. — Lapisuusilla on omittuisuutensa, joita ei saa loukata. Samoin on wirttuneella nuoruusilla erikoisuutensa. Kansanopiston tehtävänä on wirttella tätä wirttämää mainittua itäkautta ja tehdä se itesjään niin rikkaaksi ja sen ohessa tulewaisuudelle niin hedelmälliseksi kuin mahdollista. Mitä paremmin kansanopisto voi auttaa nuoria saattamaan itselleen sellaisen elämäntahjonmuutoksen, jonka turwissa he voivat löytää tunnonleen rauhan ja löytämään sellaisen tehtävän, jonka ääressä he voivat hywin wiitthä jeta woimainja mukaan palwella kotiaan, yhteiskuntaa ja isänmaataan, sitä yleisemmin hymnäretään, että kansanopistolla on tehtävää ja tulewaisuutta kansan yhä laajemmissa kerroksissa. — Towerit! We laulamme kansanopistolaisen marssin, oman marssimme. (Laulamat):

(Kuvaelma kato. Matti tulee sryjemältä huomatummin festustalle. Läheee wuodettaan. Käänthh yleisjön päin.)

Matti: Korkein hymnimaata ja sen nuorisoa siunattoon ja antatoo sille woimaa järthymättä festämään kowimattin ajan wihurit ja myrskyt. (Käänthen wuodettaan kohti): Wanha Shti-Matti käy Herran kaitkivaltiaaseen suojelukseen ja apuun luottaen rauhasja nukkumaan. (Lasteutuu lewolle. Saassa esirippu laskee).